

{ datorrena } Iñaki Soto

«Black is beltza», argia iluntasunean

Gure artean Fermin Muguruza maite ez duen jendea badagoela jakin badakit. Koldarkeria eta edukazio txarra hainbeste hauspotu dituen 2.0 mundu honetan, ez dakit dozena bat edo hamaika ote diren, baina horietatik batzuk ezagutzen ditut, topatu ditut hortik zehar, etorri zaizkit esatera. Maitasuna eta gorrotoa auzi pribatuak dira eta, ondorioz, jendeak nahi duena maite edo gorrota dezake, libreki, laster gure gorroto eta maitasunen menpeko bihurtzen garen arren. Pertsonaia publikoen kasuan, gainera, «harreman» horiek normalak dira, pertsona baino gehiago pertsonaia ezagutzen dugulako.

Hein batean, gorroto edo dena delako hori, arrakastari euskaldunok diogun alergiaren ispilu dela uste dut. Katalanek, ordea, orokorrean, izugarri maite dute Muguruza, eta ziur naiz beraientzat arrakasta ez dela gorrotorako faktore, baizik eta miresmenerako arrazoi bat gehiago. Beste zenbaitek kultur kritikaz janzten du sentipen hutsa dena. Musikaren ikuspegitik noizbait berea ez dela nire estilorik kuttunena esan dut («*mi rollo es el rock*»), baina hortik egi-ten duenaren kalitatea ez airtortzera alde izugarria dago. Beste zenbaitek alor politikotik jotzen dio Fermini. Onartu behar dut nik ere ez ditudala bere zenbait adierazpen ondo hartu, ideologo baino gehiago kulturaren fronte politikotik aritzen denean gogoko dudala, baina hortik politikoki deskalifikatzera edo arerio gisa planteatzera... Ditzosozko fronte zabala eraikitzeke alde aurretik jende gehiegi bazterrean uzten ari garela iruditzen zait. Baina, agian, hauek nire paranoiak besterik ez dira.

Nolanahi ere, artikulua honen zentzua ez da Muguruza-ren defentsa egitea, era batean edo bestean laguna baita. Ez dut bera errebindikatu nahi, ez soilik, baizik eta berak gauzak egiteko erakusten duen profesionaltasuna eta ikuspegia. Mediokritatearen ozeano honetan, Muguruza profesionaltasunaren, elkarlanaren, kalitatearen eta, besteak beste, kulturaren garrantzia erakusten digu. Euskaldunoi harro egoteko arrazoiak ematen dizkigu, bere obsesioak lan bihurtzen dituelako, goi mailako lan eta eragin handiko kanpaina.

50 urte bete dituenean, urtetako agenda atera eta bate-tik eta bestetik lagunak bildu ditu, baita bidelagun berriak bilatu ere. Ostegunean «Black is Beltza» proiektua

aurkeztu zuen Bilboko Alhondigan eta, ni behintzat, txunditu egin nau ekimen honen dimentsioak eta kalitateak. Alor bakoitzean bikaintasuna bermatuko duten pertsonak hautatu ditu: lehenik eta behin, Harkaitz Cano literatur arloan eta Jorge Alderete marrazkigintzan. «Black is Beltza», beste ezer baino lehen, nobela grafikoa edo komikia baita. Hortik abiatuta, erakusketa egiteko Satcha Jauregi gaztearekin aritu da elkarlanean eta proiektuaren bilakabide honetan Alhondigako arduradunak irabazi ditu, aurkezpenean onartu zuten. Hortik aurrerako programazioa ikaragarria da, musikaren alorrean belaunaldi oso desberdinak biltzen baititu (Ruper Ordorikatik hasi eta Belakoraino, Manu Chao ahaztu gabeko, jakina), baina baita gastronomiatik hasi eta zinema-gintzan amaitzen den programa paraleloa osatu duelako.

«Trans» aurrizkia jarri dio proiektuari. Etiketa ez dut gogoko, postmodernoegia da niretzat. Baina, tira, berak honela izendatzen badu egongo da horretarako arrazoirik. Izan ere, Muguruza nazioarteko joerak usaintzen maisua

Mediokritatearen ozeano honetan,
Fermin Muguruza profesionaltasunaren,
elkarlanaren, kalitatearen eta kulturaren
garrantzia erakusten digu

dela erakutsi baitu bere karreraren hasieratik. Besteak beste, usaimen hori errebindikatu nahi dut, kanpora begiratzeko joera hori, han ikusitakoa hona ekarri, eraldatu eta, «gure» ukitu eta nortasunak emanda, mundura gure ikonografia berri eta egokituarekin jaurtitzeko gaitasun hori aldarrikatu nahi dut. Lana, zorroztasuna... beste baloreetako batzuk dira, estajanovismoarekin batera.

Esan bezala, ez dakit Fermin maite ez dutenak zenbat diren. Bera bezalako dozena batekin, ordea, gaudena baino hobe geundeekeela argi dut. Musika ez gustatu arren, komikiak umeen kontuak direla sinetsi arren, ingelesa moda edo inperioaren hizkuntza dela pentsatu arren, elitearen jauregiak erautsi behar direla uste izan arren... «Black is Beltza» proiektuak aitaren etxea amaren suarekin berotzeko moduko energia duela onartu beharko dute, profesionaltasuna soilik gorrotatzeko gordetzen duten horiek. •

1.- Afganiren lehen senarra akabatu egin zuten 80ko hamarkadan eta bakarrik geratu zen urtebeteko semearekin eta 40 eguneko alabarekin. Komandante batekin ezkontzera behartu zuten, gerora talibanek hil zutena. Egun josteko ikastaroak ematen dizkie beste biktima batzuei eta isilik ez geratzeko lan egiten du haiekin.
Gervasio SANCHEZ

«WOMEN. AFGANISTAN»

Afganistango emakumeek burkarik gabe daudela jasaten dute bortxarik handiena

 JENDARTEA / Xabier IZAGA GONZALEZ

Monica Bernabe eta Gervasio Sanchez kazetariak testuz eta argazkiz jaso nahi izan dute Afganistango emakumeen egia, topikoez harago eta burkaren azpian dagoena erakutsiz. Jantzi hori deserosoa izan daiteke, baina ez emakume afganiar batek jasaten duen errepresio handienaren eragilea.

Burkak ikusmena eragozten du. Janzten duen emakumearena, jakina, baina baita Mendebalde- tik begira dagoenarena ere. Iristen zaizkigun irudiek eta azalpenek janzkera horri lotuta ikusarazten digute Afganistango emakumeen bizimodua, haien arazorik larriena burka

eraman beharra dela pentsarazten. Monica Bernabe kazetariak, ordea, Afganistanen eman duen denbora luzean ez du behin ere sumatu hango emakumeen artean burkagatiko kezkarik. Jantzi hori ezerosoa izan liteke, baina ez emakume afganiar batek jasaten duen errepresio handienaren eragilea, ezta hurrik eman ere. Monica Bernabek berak ere

eraman izan du sarritan, bere burua babestuago sentitzeko.

Joan den astean Gasteizko Artiumeko auditorioa leporaino bete zen “Mujeres/Women. Afganistan” liburuaren aurkezpenean. Bertan izan zen Monica Bernabe kazetaria, lanaren egile bietako bat. Haren testuekin batera Gervasio Sanchezen argazkiek osatzen duten liburuan ez dugu begirada

mendebaldarrak murriztu duen irudirik topatuko. Hainbat emakume afganiar aurpegi eta are besoak ere agerian dituztela erakusten dituzte, baita futboleko edo boxeoko dihardutela ere, eta bertatik bertara jasotako istorio ugari- ren berri ematen dute. Egune- roko drama ikaragarriak, bur- karen ondorio ez direnak.

Emakume afganiarren bene- tako arazoa ez baita janzkera, ezta talibanek ere, diote Bernabek eta Sanchezek. Bortxa- rik handiena etxean jasaten baitute, burkarik gabe daude- la, hain zuzen ere. Mespre- txua, jipoiak, bortxaketak, hil- ketak eguneroko bizimodu dituzte. Emakume afganiarra- ri emakume izate hutsagatik dagokion infernua.

Maria Maeztu Forum Femi- nistako ordezkari Miren Ortu- bayk Gasteizko aurkezpenean esan zuenez, Afganistango emakumeak sistema patriar- kalaren ankerkeria jasaten du- tenen sinboloa dira nolabait. Hala ere, munduko beste hain- bat lekutan ere indarkeria se- xista ohikoa dela gogorarazi zuen Ortubayk. Urrunera gabe,

Euskal Herrian bertan. Ez Af- ganistangoaren edo Ciudad Juarezkoaren tamainakoa, bai- na bai ohikoa. Hain zuzen ere, Gasteizen egun bi lehenago hi- lik agertu zen Rosa Lidia aho- tara ekarri eta Artiumeko eki- taldia hilketa horren salaketa ekintza ere izateko asmoa agertu zuen.

LIBURUA ETA ARGAZKI ERAKUSKETA
“Mujeres/Women. Afganistan” liburua izen bereko proiektua- ren ataletako bat da. Beste ata- la, argazki erakusketa bat, egunotan Bartzelonan dago ikusgai, baina, besteak beste, Euskal Herrira ekartzeko as- moa dute. Proiektu hori ema- kume afganiarren omenez abiatu zuten, Bartzelonako Udalak finantzatuta. Hango Kultura zinegotziak «zerbait» egitea proposatu zion Gervasio Sanchez, eta argazkilari kor- dobarrak Monica Bernaberi proposamenaren berri jakina- razi zionean, Afganistango emakumeen egoeraz zer kon- tatua bazutela pentsatu zuten, ez zela lan erraza izango jakin- da ere. Eta asmatu zuten, ez baitzen inondik inora erraza

izan, lan luze eta mota guztietako oztopoz betea baizik.

EGILEEN CURRICULUMA ezagututa, gaiaren lanketa egokia eta obraren kalitatea bermatuta zeuden. Izan ere, Monica Bernabe bartzelonarrak zortzi urte eman ditu Afganistanen kazetari. 2000. urtean joan zen hara lehen aldiz, artean talibanak agintean zirela eta, beraz, herrialdean xaria indarrean zegoela. Bertan, emakumeen aldeko lanari ekin zion eta, handik itzulita, Afganistango Giza Eskubideen aldeko Elkarte (ASD-HA) sortu zuen. Gehiagotan itzuliko zen, ordea, eta herrialde hura bizileku izango zuen luzaroan. Afganistanen finkatu den Estatu espainoleko kazetari bakarra eta munduko bakanetakoa da. Hainbat hedabiderentzat lan egin du freelance gisa.

Gervasio Sanchez eskarmentu handiko kazetari eta argazkilaria da, sobera ezaguna. Azken hamarraldietan munduko gatazka armatu nagusietan izan da, argazki kamera begirada kritikoaren aurrean: Hego Amerikan, Afrikan, Europan – Jugoslavia ohiko gerretan– eta

Asian. Bere lanek eman dioten bozgorailua nazioarteko agintariek munduko gatazken aurrean erakusten duten hipokrisia salatzeke baliatu izan du, baina ez du gustuko kazetari konprometitua dela entzutea. Kazetaria baita, beste barik. Kazetari petoa: «kazetaritza konpromisoa da eta».

Eta lortu zuten, lortu zuten, emakume afganiarrari egin nahi zioten omenaldia gauzatzea, “Mujeres/Women. Afghanistan”, Blume argitaletxeak kaleratutako liburua osatuz. Omenaldiek, ordea, eskuarki ez dute arazorik konpontzen, ez dute egoerarik aldarazten. Badute beren izateko arrazoia, hunkigarri eta onuragarriak izan ohi dira, baina zoritxarrez, maiz, maizegi, gertaera eta egoera larrien ondorioen eragin izaten dira.

Nolanahi ere, proiektuak baditu beste helburu batzuk, omenaldiaz harago, hala nola Afganistango emakumeen benetako bizimodua, benetako oinazea, ezagutaraztea. Eta bizimodu hori erakustez gainera, egoeraren benetako izaera

2.- Fauziak 13 urte dauzka eta boxeolaria da. Ez du ezkondu nahi, ikasten jarraitu nahiko luke. Erakunde humanitario bat arduratzen da behar duen materialaz eta garraioaz. Eta boxeatzeko duen egun bakoitzeko euro erdi bat ordaintzen dio.

3.- Futboleko jokalaria gehienak batxilergoko edo unibertsitateko ikasleak dira, klase sozial ertain edo altukoak. Kabulen emakumezkoen hamasei talde daude eta 2013an lehenengo txapelketa jokatu zen. Futbolarien senideak bakarrik sartu ahal izan ziren partidak ikustera.

Gervasio SANCHEZ

eta haren kausak azaltzea. Hartarako, Gervasio Sanchezek azaldu zuenez, beren lana burkari lotutako emakume afganiarraren «postal gisako ikuskeratik» aldendu behar zuten. Azaleko ikuskera hori baztertu, alegia.

GIZONAREN JABEGO HUTSA

Emakume haien egoera halako janzkera eraman beharra baino askoz ere gordinagoa da. Emakume afganiarra jabego hutsa da. Gizonaren jabego. Aitarena lehenbizi, senarrarena ondoren. Kontu jakina da talibanen erregimenaren menpeko Afganistanen bizi izandako errepresioa, emakumeei, bes-

teak beste, hezkuntza eta osasun zerbitzuak debekatzen zizkiena; hala ere, talibanak hedatu ez ziren inguruetan ere berdintsua zen oro har emakumeek jasaten zuten indarkeria sexista.

Talibanen agintea baino lehen, bitartean eta ondoren, emakume pobreek zein aberatsak, analfabetoek bezala ikasketak egin dituztenek ere jasaten dute gizarte hartan sakon errotutako indarkeria bera, emakumezko sendagilearen eta neskatila txiroaren arteko bazterketarik egiten ez duen basakeria. Egiturazkoa, soziala, etxekoa. Egoera soziopolitikoaren edo garaian garaiko gobernuaren arabera edo dena, ezta janzkeraren ondorio ere, bortxarik handiena etxean jasaten baitute emakumeek, lehen aipatu bezala, burkarik gabe daudenean, hain zuzen.

Menderatze horren bermetako bat, berriz, menderatzaileraren erabateko zigorgabetasuna da. Adin txikiko alaba saltzea, alegia, nahi ez duen gizonarekin ezkontzera behartzea, edo emazteari tratu txarra ematea, jazarri eta zigortu

Liburuaren egileek nabarmendu dutenez, emakume afganiarren benetako arazoa ez da janzkera, ezta talibanak ere. Bortxarik handiena etxean jasaten dute, burkarik gabe daudela

Mespretxua, jipoiak, bortxaketak, hilketak eguneroko bizimodu dituzte. Emakume afganiarrari emakume izate hutsagatik dagokion infernua salatu nahi izan dute

beharrean, jokaera arruntzat joten dute.

Liburuaren aurkezpenean Maria Cilleros proiektuaren koordinatzaile eta ASDHaren ordezkariak esan zuenez, nahiago zuketzen beren proiektua aurkeztu behar izan ez balute. Are gehiago, egileek eta berak ondo dakite, eta halaxe aitortu zuten, lan horrek ez duela emakume afganiarren egoera konponduko. Baita al daketa hori ez dela berehala gertatuko ere, hartarako ezinbestekoa baita pentsamolde aldaketa sakona, eta horrek hezkuntza prozesu luzea behar baitu aurrez. Hala eta guztiz ere, garrantzitsua da salaketa lana ez ezik, munduak Afganistanen egiaz gertatzen dena topikoez harago ezagutzea ere.

NAZIOARTEAREN ERANTZUKIZUNA

Nazioartearen laguntza berebizikoa izan liteke aldaketa prozesu horretarako, baina ezkor azaldu ziren aukera horri dagokionez; are gehiago, nazioartearen erantzukizuna salatu zuten, tartean Estatu espainolarena berarena. Izan ere, Afganistango okupazioaren

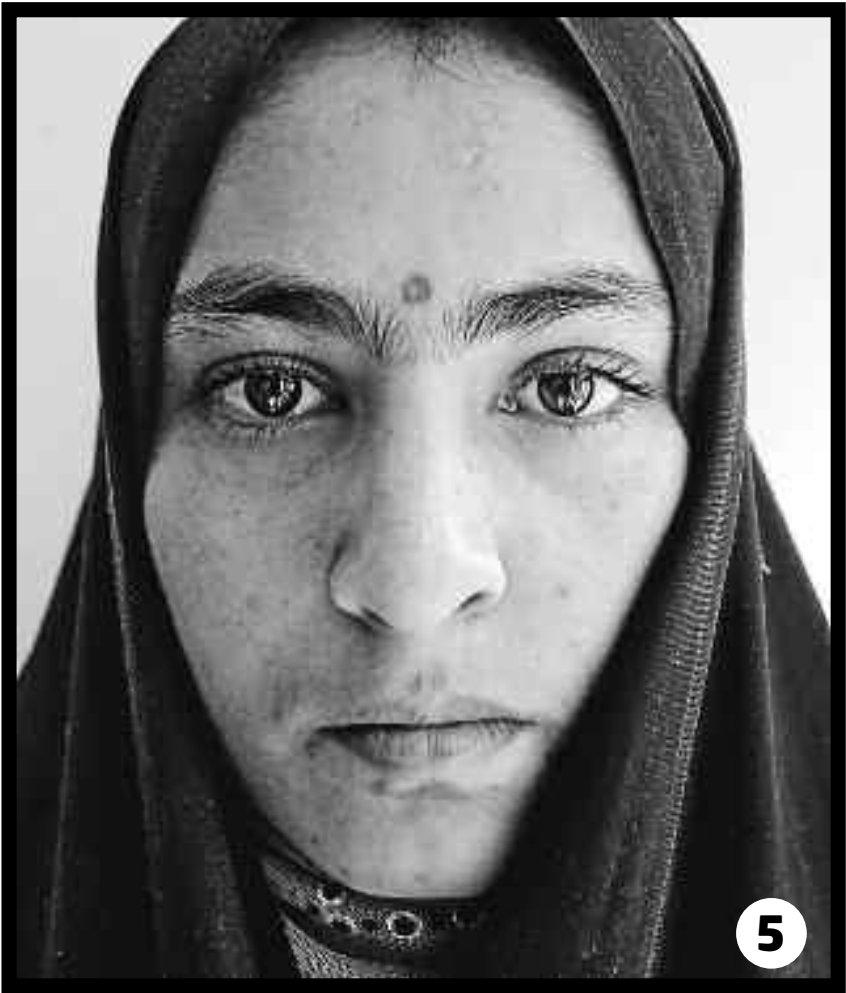
ostean, Kabulgo Gobernuak herrialde askoren finantzazioa jaso du, erruz; gastu militarretarako, baina. Nazioarteko laguntza horrek, bestetik, ez du saihestu zenbait gerra-jauntxo gobernuan bertan izatea.

Emakumeen egoerak, aldiz, bere horretan dirau talibanen gobernuaz geroztik hamahiru urte igarota. «Urrezko aukera» galdu omen da emakume afganiarren egoera aldatzeko, haien eskubide bortxaketa bukatzeko. Egia da legeak aldatu direla, eta legedi berriak eskubide berdintasuna aitortzen duela; esate baterako, 2004tik ez dago debekatuta emakumeak eskolara joatea, ezta lan merkatura sartzea edo haientzako osasungintza ere. Alabaina, herrialdeko iparraldean neurri batean lege horiek betetzen diren arren, hegoaldean «betiko legea» dago indarrean. Hartara, neskak eskolara joatea, esate baterako, arrisku handia da. Eurentzat, jakina.

Aldatu dira legeak, baiki, baina epaileak eta poliziak ez, eta justiziak «gizonezko» pentsamoldea du; horrenbestez,

4.- Fatimak hirugarren mailako erreduarak dauzka gorputzaren %72an. Bere buruari su eman zion amaginarrebak ematen zion tratu txarra salatzen. Hilabeteko sufrimenduaren ondoren, erietxean hil zen, hiru haur txiki etxean utzita.

5.- Masumak 18 urte dauzka eta duela sei hilabete ezkondu zuten. 7 urte zituela 30 urteko ezkontutako gizon batekin lotu zuten ezkontzeko. Trukean 1.350 euro ordaindu zituen gizon hark eta bere 2 urteko alaba eman zuen Masumaren 10 urteko anaiarekin ezkontzeko. Gervasio SANCHEZ

ohikoa da, tratu txarrak salatuz gero, justiziak erasotzaileari arrazoia eman eta eraso jasan duenari errua botatzea, baldin emakumea bada.

Europako parlamentu gutxi dituzte Kabulgo Parlamentuak adina emakume beren aulkietan. Hala ere, emakume afganiarrei ezer gutxi balio die parlamentarioen %28 izatea, haietako askok, gainontzeko emakume ugari bezala gogoz kontra ezkonaraziak, etxean tratu bertsua baitute zain. Etengabe zapaltzen dituen. Haietako baten lekukotasuna jasotzen du liburuak, Azita diputatu ohiarena, hain zuzen.

Azitarena berarena bezala, beste istorio asko bildu ditu “Mujeres/Women. Afghanistan” lan mardulak, 200 lekukotasun ikaragarri, milioika emakumeren bizitza jasanezinaren berri ematen dutenak.

INFERNUA MUNDU HONETAN

Argazkietako batzuk lazgarriak dira. Gorputz osoa bendaz estalita duen 13 urteko neskatilarena, kasu. Bi hilabetez haurdun, bere buruaz beste egiten saiatu zen, bontzo antzo, bere borondatearen kontra ezkondu ondoren etxeko bizimodua pairatu ezinik. Ez da kasu bakarra, ordea. Ohikoak dira emakumeen suizidio-ahaleginak, beren burua errez edo pozoituz. Afganistan emakumezkoen artean gizonezkoen artean baino suizidio ahalegin gehiago gertatzen diren munduko herrialde bakarra da.

Samila 12 urte zituela ezkondu zen, behartuta, bera baino lau bider zaharragoa zen gizon batekin, herrialde hartako Konstituzioak 16 urtetik behararako gazteak ezkontzea debekatu zuen arren. Han legea laguntza ekonomikoa ematen

Europako parlamentu gutxi dituzte Kabulgo Parlamentuak adina emakume beren aulkietan. Hala ere, emakume afganiarrei ezer gutxi balio die parlamentarioen %28 izatea

Datu esanguratsua: Afganistan emakumeen artean gizonezkoen artean baino suizidio ahalegin gehiago gertatzen diren munduko herrialde bakarra da

duten herrialde ezin demokratioagoi erakusteko edergarria baino ez da, ordea.

Fauzia, emakume afganiarren ustezko patuaren aurkako borrokaren metafora, boxeolaria da. Ez luke ezkondu nahi, ikasten jarraitu ahal izateko.

Jamila, Masuma, Fatima. Emakume ikasketadunak; neska nerabeak; beren ezkontzaren egunean –kalbarioa zain dutela badakite ere– irribarrez agertzeko adorea dutenak; Afganistango betiereko gatazka armatuetako gerrajauntxoek edo talibanek hildako senarraren, ahizparen edo aitaren argazkiak bularrean estututa, irribarrea galdu dutenak... emakume izatearen errua larrutik ordainduta, bizitze hutsa oinaze itzel dutenak. Dagoeneko infernua mundu honetan utzi dutenak.

Hainbat istorio lazgarriren protagonisten benetako drama ezkutatzen duen burkak estali gabeko aurpegiak. Mendebaldeko begirada lau-soari ondo ezagutzea ardura ez zaion sufrikario mugagabea biltzen duten begirada garbiak.

6.- Zar Gul 20 urteko gaztea 5 urteko alabarekin eta 2 urteko semearekin. Bere aitak indarrez 30 urte zaharragoa den gizonezko batekin ezkondu zuen, dagoeneko lehen emazte bat bazuena. Etxetik alde egin zuen seme-alabekin eta harrera etxe batean bizi da. Dibortziatu egin nahi du.

7.- Nazaninek 35 urte dauzka eta bere ahizpa Zarinen argazkia erakusten du. Zarin 14 urte zituela hil zen bonbardaketa batean.

8.- Rokhshane 16 urte dauzka eta etxetik alde egin zuen bere lehengusu batek bortxatu egiten zuelako. Lehengusuak droga mendekotasuna zuen eta Rokhshane bera ere drogaren munduan sartu zen. Zazpi hilabeteko zigorra betetzen ari da zentzategi batean.
Gervasio SANCHEZ

Nazioartearen erantzukizuna salatu dute. Izan ere, Afganistango okupazioaren ostean, Kabulgo Gobernuak herrialde askoren finantzazioa jaso du; gastu militarretarako

Aldatu dira legeak, baina oraindik ohikoa da, tratu txarrak salatuz gero, justiziak erasotzaileari arrazoia eman eta eraso jasan duenari errua botatzea, baldin emakumea bada

 IKUSMIRA

BIZIRIK
IRAUTEKO BAT
EGIN BEHARRA

Txinak eta AEBek aste honetan lehen aldiz lortu dute klima aldaketaren inguruan ados jartzea. «Akordio historikoa» izan dela esan digute hedabideek, nahiz eta fenomenoaz aztertu duten zientzialariek beharrezkotzat jotzen dituzten gas kutsakorren isurketen murrizketetatik oso urruti geratu diren mundua gehien zikintzen duten bi herrialde erraldoiak. Gainera, Mitch McConnell senatari errepublikanoak adierazi du Obamak eta Xi Jinpingkek adostu duten egitasmoa ez dela «errealista», eta Etxe Zurira iristen den hurrengo presidentearentzat zama handia izango dela, lanpostu berriak sortzea kaltetu eta energia garestituko duelako. Alegia, AEBek ez dutela beteko orain agindutakoa. Obama eta Xi Jinping elkarrekin hizketan ari ziren bitartean, Seychelleetan (bi irudiak bertakoak dira) elkartu dira itsasoaren mailak gora egin izanak desagertzeko bidean ipini dituen estatu txikietako ordezkariak. «Errudunak zigortzeko aukerarik ez dugu», onartu du James Michel Seychelleetako presidentea. Bat egiteko eskatu du, potentzia handiek jaramon egin diezaieten.

joseangel.oria@gaur8.info

Alberto PIZZOLI | AFP

listak», eta Etxe Zurira iristen den hurrengo presidentearentzat zama handia izango dela, lanpostu berriak sortzea kaltetu eta energia garestituko duelako. Alegia, AEBek ez dutela beteko orain agindutakoa. Obama eta Xi Jinping elkarrekin hizketan ari ziren bitartean, Seychelleetan (bi irudiak bertakoak dira) elkartu dira itsasoaren mailak gora egin izanak desagertzeko bidean ipini dituen estatu txikietako ordezkariak. «Errudunak zigortzeko aukerarik ez dugu», onartu du James Michel Seychelleetako presidentea. Bat egiteko eskatu du, potentzia handiek jaramon egin diezaieten.

ESTATU BATUAK

Krimen kopuruak behera egin arren, inoiz baino betiko kartzela zigor gehiago

📁 JENDARTEA / joseangel.oria@gaur8.info

Kriminalitateak, denbora bitarte jakin batean eskualde edo leku batean gertatu den krimen kopuruak, %4 egin zuen behera AEBetan aurreko urtean. Epe horretan 14.196 homizidio izan ziren, gehienak su-armen bitartez egindakoak, hau da, 2012an baino %4,4 gutxiago.

FBIk eskainitako datuek garbi erakusten dute Konstituzioak armak eramatea ahalbidetzen duen herrialdean su-armak erabiltzearen aldekoak direla delitugile gehienak, homizidioen %69 horiekin egin baitziren. Baita lapurreten %40 inguru ere.

Urte osoko datuak aztertuz gero, 1,2 milioi krimen egin ziren AEBetan, eta horiek leporatuta 11 milioitik gora herritar atxilotu zituzten, kasu gehienetan legez kontrako drogekin, lapurretekin eta ibilgailua gehiegi edan ondoren gidatzearekin lotuta, FBIko ikerlarien txostenaren arabera.

HOLDERREN POZA

«Indarkeriazko kriminalitateak behera egin izanak joera historiko bat egiaztatzen du», adierazi zuen oso pozik Eric Holder Justizia idazkari beltzak agiri baten bitartez. Hilaren 4ko hauteskundeetan sekulako zigor handia jaso zuten demokraten lana goraipatu nahi izan zuen Obamaren ministroak, FBIk emandako datuek «arrakasta» esanguratsua adierazten dutela nabarmenduz.

Polizien lana txalotu zuen Holderrek, jakina, baina indar gehiago eman zien bere hitzaldian «Obamaren agindupean kriminalitatea eta espetxeratze tasa jaisteko» egindako urratsei. Gainera, Justizia idazkariak onartu zuen oraindik lan asko egin behar dela kriminalitatearen jaitziera AEBetako hiri eta komunitate gutzietara irits dadin.

Eric Holder ministro beltzak Missouri estatuko Ferguson herriko gertaerak izango zituen buruan hori esan zuenean, bertakoek oso garbi baitaukate (makina bat protesta egin dituzte kalean abuztuaz geroztik) Jus-

AEBetako kriminalitateak behera egin zuen 2013an, FBI lerketa Bulego Federalak joan den astelehenean jakinarazi eta hedabide gehienek harro-harro eginda zabaldu zuten. Aldiz, beste datu bat ezkutatu egin dute: espetxetik irteteko aukerarik ez duten presoek kopuruak marka guztiak hautsi ditu.

tizia Administrazioaren jokaera ez dela beti berdina; beltza eta pobrea izanez gero justizia arrastorik ez dela izaten.

Joan den asteazkenean, polizia batek abuztuaren tiroka hil zuen Michael Brown gaztearen gurasoak Nazio Batuen Geneva-ko egoitzara joan ziren justizia eske. Torturaren Aurkako Batzordearekin bilera egin ondoren, aitak zera esan zien kazetariari: «Justizia eskatzeko ez dago leku egokiagorik».

Browndarrek arrazoi asko dituzte AEBetako Justizia Admi-

nistrazioaren aldetik gauza handirik ez dutela jasoko jakiteko. «Nahiago nuke semea hil beharrean neroni hil banindute», esan zuen aitak, ama erabat hunkituta zegoela.

TENTSIOA FERGUSONEN

Hala ere, Darryl Parks abokatuak esan zuen Fergusonen hil zuten gaztearen gurasoek epaileen erabakiekiko konfiantzarik badutela eta indarkeriaren aurka daudela. Azken mezu hori oso garrantzitsua izan daiteke Fergusonen, aurki jakingo baita

Arizona estatuko Maricopa konderriko espetxeko presoak, uniformeak jantzita. ACLU Askatasun Zibilen Batasunak salatu izan ditu kasu eskandalagarri batzuk: Timothy Jackson, esaterako, 1996an espetxeratu zuten 159 dolarreko jaka bat lapurtzeagatik eta oraindik bertan daukate. GAUR8

epaimahaiak Darren Wilson agentea (armarik ez zuen Brown gazteari tiro egin ziona) auzipeetzen duen ala ez. «Erabakia edozein izanda ere, inork ez digu Michael bueltatuko», adierazi zuen gaztearen aitak.

Jay Nixon Missouri gobernadoreak jakinarazi du Guardia Nazionala prest daukala Fergusonen istiluak berriz sortuz gero egurra emateko.

AEBetako hedabide nagusiek aipatu ere egin nahi izan ez duten txosten batek oso posizio ezerosoan ipintzen ditu Holder ministroa eta bere «poz ofiziala». Epai Proiektua izeneko gobernu kanpoko erakundeak egindako lanak dio espetxetik irteteko aukerarik ez duten presoek kopuruak marka guztiak hautsi dituela AEBetan.

Egileek 2012ko datu ofizialak erabili dituzte beren txostena egiteko. Urte hartan biziarteko kartzela zigorra jasotako 160.000 preso inguru zeuden herrialdeko kartzeletan (*lifers* esaten diete AEBetan), inoiz baino gehiago, eta horietako asko indarkeriarik gabeko delituenatik. Horietako 49.000 inguruk baldintzapeko askatasuna lortzeko aukerarik ez dute, indarrean den legediaren arabera. Kopuru horrek %22,2 egin du gora 2008az geroztik.

Betiko kartzela zigorrari dagozkion markak hautsi egin dira, nahiz eta presoek kopuruak behera egin duen: 2009an 1,62 milioi bazeuden, 2012an 1,57 milioi inguru ziren.

Ashley Nellis Epai Proiektuko ikerlariak uste du politikarien artean nagusitu den joera baten ondorio dela egungo egoera paradoxikoa (AEBetan bezala, Europako makina bat lekutan ere gertatzen da). Krimenen bat izaten den bakoitzean, «egurra!» eskatzen dute. Gero, zigorraren erreformaren bat eztabaidatzen denean, *lifers*-ak ez dira inoiz kontuan hartzen, «horiek politikoki saltzen ez dutelako. Legeileek nahitaez bidali behar dute norbait autobusaren azpira».

Kalifornian dute horrelako presoek kopururik handiena, 40.362. Hau da, AEBetako *lifers* guztien %25 inguru.